

Державний архів Сумської області

**Роменський дитячий будинок Роменського районного відділу
народної освіти м. Ромни Роменського району Сумської області**

ФОНД Р-6012

Опис № 1

1927-1939

ПЕРЕДМОВА

до опису №1 фонду Р-6012 – Роменський дитячий будинок Роменського районного відділу народної освіти м. Ромни Роменського району Сумської області

З приходом радянської влади у 1918 році дитячі притулки, що існували в дореволюційній Росії на благодійні кошти, декретом Раднаркому були перетворені на державні дитячі будинки й передавались у відання спеціально створених комісій. Для нормування процесу організації мережі дитячих закладів для безпритульних дітей Наркомос видав низку положень, зокрема, «Про дитячу трудову колонію», «Про трудову комуну для підлітків», «Про прийомні пункти», «Про створення відкритих дитячих будинків»

Якщо до революції на соціальний розвиток безпритульних дітей, крім державних, впливали благодійницькі організації та церква, а виховання базувалось на ідеалах християнської моралі та відданості монархії, то більшовики оголосили принципами комуністичного виховання марксизм, класовість, атеїзм, колективізм та інтернаціоналізм. Безпритульні діти були беззахисними перед ідеологічним тиском тоталітарного режиму й виховними експериментами радянської педагогіки. *«Воспитывать у детей чувства советского патриотизма, беспредельной преданности партии, правительству и т. Сталину»* (оп.2, спр.6).

Наприкінці 1930 – початку 1940-х років у дитячих будинках Радянського Союзу почала спостерігатись певна тенденція: вихованців дитбудинків, особливо тих, що були круглими сиротами чи дітьми репресованих «ворогів народу», які не знали своїх батьків, намагалися раніше строку випустити у доросле життя.

Форми виявлення дитячої безпритульності також були різними: жебрацтво, бродяжництво, проституція, правопорушення. Причини виникнення безпритульності й втрати дітьми зв'язку з батьками мали системний характер. Значна частина дітей втратила зв'язок із батьками під час евакуації внаслідок голоду 1921–1923 років. У цілому, якщо на 1919-1920 роки в Україні нараховувалося приблизно 7.600.000 дітей, то 1/8 частина з них була безпритульною (950 тисяч).

Чергова «третя хвиля» безпритульності та сирітства розпочалася в СРСР після виходу в світ наказів НКВС «Об операции по репрессированию жен и детей изменников родины» (15 серпня 1937 року) і «О детях репрессированных родителей» (20 травня 1938 року), згідно з якими жінки «зрадників батьківщини» відправлялись до таборів на 5–8 років, а їх діти – до дитячих будинків.

Після визволення Сумської області для дітей, батьки яких загинули на фронті, у 1944 році створили 8 спеціальних дитбудинків.

З книги Петра Картавого «Світ осиротілих дітей: крізь біль і міфи – до справжності» (Суми. Видавництво «МакДен». 2011):

Довідка Сумського виконкому обласної Ради від 26 травня 1948 року Про хід виконання постанови РМ УРСР №235 від 10 березня 1948 року «Про заходи по ліквідації дитячої безпритульності та бездоглядності» станом на 1-е травня в області було 42 дитячих будинки з загальною кількістю 6230 дітей, з них: спецдитбудинків 8 з кількістю дітей 1666, звичайних дитбудинків 30 з кількістю дітей 4044, санаторних 1 з кількістю дітей 108, шкіл-інтернатів 3 з кількістю дітей 312. У Сумському облвідділі народної освіти життєдіяльність дитбудинків забезпечував сектор із 3 чол.

* * *

У 1926 році було відкрито Роменський дитячий будинок. У 1943 році школа реорганізована в дитячий будинок №1 для дітей-сиріт.

Згідно постанови виконкому Сумської облради депутатів трудящих за № 71 від 12.12.1942 у м. Ромни утворений дитячий будинок на 150 осіб. В додаток до постанови виконкому райради депутатів трудящих від 21 лютого 1944 року дитячому будинку передано приміщення колишнього житлового будинку по вул. Щучки, буд. 23 (колись там були пральня, лазня, їдальня, клуб, які згодом були зайняті під квартири). Організовано допоміжне господарство з передачею дитбудинку землі, коней, свиней, корів.

У 1946 році в розпорядженні будинку було 5 будівель, з них: у 2 будинках жили діти, в інших були кухня, столова, контора, пральня та інші підсобні приміщення. Було 2 майстерні – швейна та чоботарська. Станом на 1953 рік – 5 будівель, з яких три (з них дві дерев'яні) зайняті 19 дитячими спальнями. На кінець 1954 року у дитбудинку було 122 вихованці (74 хлопчики, 48 дівчат).

На виконання постанови виконкому обласної Ради депутатів трудящих № 262 від 4 квітня 1959 року «Про розширення сітки шкіл-інтернатів у 1959 р.» Наказ по Сумському обласному відділу народної освіти від 01 червня 1959 року «Про реорганізацію Правдинського, Путивльського, Роменського і Іванівського санаторного, Роменського № 3 та Миропільського дитячих будинків у школи-інтернати» Роменські дитячі будинки № 1 та № 3 реорганізовані у Роменську школу-інтернат на 210 учнівських місць. (оп.2, спр.89).

За наказом облвно №42 від 07.04.1959 на базі колишньої міської школи №4 та дитячого будинку №1 було створено Роменську школу-інтернат. З 03.05.1959 - школа-інтернат ім. О.А. Деревської.

У повоєнні часи підсобне господарство дитбудинку відіграло важливу роль, бо в державі було сутужно з харчами, більшість яких розподілялась за продовольчими картками.

Станом на 1958 рік дитячий будинок мав таке підсобне господарство свинарник, овочесховище, сарай, птахівник, а саме: коней – 4, корів – 2, телиця – 1, свиней – 76, курей – 30; сад (посаджений у 1956 році – 2,72 га), старий сад – 1 га.

Професійно-трудове навчання вихованців проводилося у майстернях та підсобному господарстві.

Норми харчування на одну дитину 10-12 років у повоєнні роки в інтернатних установах: булки 6 кг, хліба житнього 9 кг, цукру 1,5 кг, крупи (у т.ч. рис) - 3 кг, борошна 0,5 кг, сиру (творог) - 1 кг, молоко – 9 л, сметана 0,5 кг, тваринного масла - 0,9 кг, рослинних жирів – 0,3 кг, риби – 1,2 кг, м'яса – 2,4 кг, оселедця – 0,5 кг, яєць – 1,5 дес., картоплі – 9 кг, овочів – 9 кг, фрукти, ягоди - 4,5 кг, чай – 0,02 кг, кофе – 0,03 кг, повидло – 0,3 кг. З округленням на 1 вихованця – 100 крб.

У 14 років вихованці дитячого будинку випускалися у самостійне життя з мінімальним забезпеченням речами.

У справах є заяви громадян про видачу їм на виховання дітей, здебільше це діти, яких раніш здавали на виховання у дитбудинок, та найближчі рідні – племінники, онуки.

* * * * *

У 2019 році проведено науково-технічну обробку документів постійного терміну зберігання фонду, вдосконалення та переробку описів.

На подальше постійне зберігання були залишені справи: накази та розпорядження Наркомосвіти, обласного відділу наросвіти, по дитячому будинку, домові книги, листування, статистичні відомості, плани та розпорядження щодо виховання дітей, фінансові документи, списки, книги реєстрації та обліку вихованців, особові справи та індивідуальні медичні картки дітей, свідоцтва вихованців про закінчення школи, списки дітей у розшуку, заяви громадян про взяття дітей на виховання, розписки в отриманні дітей, особові справи вихователів, документи по підсобному господарству.

В описах відредаговані заголовки та дати справ, уточнена кількість аркушів, описи передруковано, складено історичну довідку та передмову, акт перероблення опису архівного фонду.

Справи в описах систематизовані за датами. Старі інвентарні описи взяті на облік. На впорядковані документи складено описи № 1 за 1927-1939 роки на 59 справ, опис № 1-о за 1926-1939 роки на 46 справ, опис № 2 за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 2-о за 1946-1959 роки на 67 справ, опис № 3 за 1945-1955 роки на 71 справу, опис № 4 за 1944-1951 роки на 25 справ, опис № 4-о за 1944-1950 роки на 31 справу, опис № 5-о за 1947-1954 роки на 47 справ.

Провідний архівіст

О. АНДРЮЩЕНКО

Роменський дитячий будинок
 Роменського районного відділу
 народної освіти м. Ромни
 Роменського району Сумської
 області

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Директор Державного архіву
 Сумської області

_____Ю. ОЛІЙНИК
 _____2019

Фонд Р-6012

Опис № 1
 справ постійного зберігання
 за 1927-1939 рр.

№№ з/п	Індекс справи	Заголовок справи	Крайні дати документів справи	Крайні дати документів справи	Кількість аркушів у справі	Примітки
1	2	3	4	5	6	7
1.		Домова книга Роменського дитбуд-інтернату по вул. Щучки № 23	01.01.1927	01.01.1931	4	
2.		Розпорядження наркомосвіти, обласного відділу Наросвіти та листування з ними	02.01.1932	26.09.1932	10	
3.		Розпорядження райвідділу Наросвіти та міськради, листування з ними	02.02.1932	29.12.1933	43	
4.		Плани та розпорядження щодо виховання дітей	14.07.1932		3	
5.		Наряди та листування по постачанню	26.01.1932	19.11.1933	44	
6.		Статистичні відомості про дітей та звіти про стан дитбудинку	01.01.1932	01.12.1933	44	
7.		Плани роботи та листування по допоміжному сільському господарству	23.04.1932	26.06.1933	13	
8.		Розпорядження Наркомосвіти, обласного відділу наросвіти та листування з ними	19.01.1933	01.12.1933	30	

1	2	3	4	5	6	7
9.		Акти обстеження дитбудинку та листування по ним	03.07.1933	18.11.1933	4	
10.		Касова книжка Роменського дитячого будинку	02.01.1932	31.12.1933	75	
11.		Листування з різними установами та організаціями	05.02.1934	13.12.1934	33	
12.		Наряди, листування по постачанню та акти перевірки передачу комори	20.01.1934	30.12.1934	42	
13.		Звіти, статистичні відомості про дітей та стан дитбудинку	01.01.1934	23.09.1934	14	
14.		Листування з різними установами та організаціями	15.06.1933	27.11.1933	9	
15.		Плани засівів, свідоцтва про парування худоби, умова про купівлю допоміжного господарства та статистична звітність по сільському господарству	06.06.1935	09.12.1939	70	
16.		Акти, постанови та розпорядження Наркомосвіти, обласного відділу наросвіти, облвиконкому та листування з ними	03.01.1935	15.12.1935	209	
17.		Акти, постанови та розпорядження районного відділу наросвіти, райвиконкому, міськради та листування з ними	14.02.1935	27.12.1935	71	
18.		Листування з різними установами та організаціями	02.01.1935	27.12.1935	179	
19.		Наряди, листування по постачанню, акти перевірки комор та передачі майна	12.01.1935	11.12.1935	49	

1	2	3	4	5	6	7
20.		Статистичні відомості про кількість дітей, забезпечення дитячого будинку одягом та інше	03.05.1935	20.11.1935	35	
21.		Розпорядження Роменського районного відділу народівіти, міськради та листування з ними	01.01.1934	13.12.1934	38	
22.		Будинкова книга Роменського дитячого будинку для прописки громадян, що мешкають в буд.№ 23 на вул. Щучки	09.06.1935	28.08.1935	13	
23.		Листування з райуповкомзаг РНК, норми на харчування вихованців та постачання міськради	19.10.1935	28.07.1936	25	
24.		Накази Наркомосвіти УСРР, облвідділом народівіти, облвиконкомом та облфінвідділом та листування з ними	13.01.1936	30.12.1936	190	
25.		Розпорядження районного відділу народівіти, райвиконкому, міськради та листування з ними	08.01.1936	20.12.1936	51	
26.		Акти обстежень та ревізій дитячого будинку і листування по ним	09.02.1936	28.10.1936	30	
27.		Листування з різними установами та організаціями	02.01.1936	29.12.1936	60	
28.		Плани та розпорядження щодо виховання дітей	02.05.1936	30.12.1937	30	
29.		Розпорядження Наркомосвіти, облвідділу народівіти та листування з ними	23.01.1934	27.12.1936	76	

1	2	3	4	5	6	7
30.		Наряди по постачанню, акти передачі та перевірки майна дитячого будинку	08.01.1936	07.12.1936	31	
31.		Статистичні відомості про кількість працівників, вихованців, розрахункові відомості страхаси, річні звіти про стан дитбудинку та звіти про роботу у майстернях	01.01.1936	09.01.1937	34	
32.		Акти ревізій та обстежень дитячого будинку та листування по ньому	20.08.1937	21.12.1938	82	
33.		Розпорядження Наркомосвіти, обласного відділу народної освіти, обласного виконавчого комітету, облфінвідділу та листування з ними	08.01.1937	22.12.1937	99	
34.		Постанови, накази та розпорядження районного відділу народної освіти, районного виконавчого комітету, міськради, райфінвідділу та листування з ними	03.01.1937	22.12.1937	79	
35.		Листування з різними організаціями та установами	02.01.1937	29.12.1937	68	
36.		Договори з Тсоавіахімом, райжилбудконторою та інше	07.02.1937	27.07.1939	20	
37.		Акти обстеження дитячого будинку та листування по ньому	21.01.1937	26.11.1937	11	
38.		Наряди, листування по постачанню, акти передачі та перевірки комор	29.01.1937	04.11.1937	38	
39.		Звіти та статистичні відомості про дітей та стан дитячого будинку	07.01.1937	11.01.1938	31	

1	2	3	4	5	6	7
40.		Розносне-вихідний зошит дитячого будинку	04.01.1937	29.08.1938	36	
41.		Розпорядження Наркомосвіти, облвідділу народної освіти, облвиконкому, облфінвідділу та листування з ними	05.01.1938	28.12.1938	88	
42.		Постанови, накази, оголошення та розпорядження районного відділу народної освіти, райвиконкому, райфінвідділу та міськради та листування з ними	15.01.1938	20.12.1938	25	
43.		Листування з різними установами та організаціями	02.01.1938	03.10.1938	35	
44.		Наряди, листування по постачанню та акти передачі та перевірки комор	10.01.1938	21.10.1938	21	
45.		Звіти, статистичні відомості про дітей та стан дитячого будинку	07.05.1938	23.12.1938	36	
46.		Акти ревізій, обстежень дитячого будинку та листування по ним	26.11.1938	14.05.1939	22	
47.		Розпорядження Наркомосвіти, обласного відділу народної освіти, облвиконкому, облфінвідділу та листування по ним	05.01.1939	20.09.1939	69	
48.		Розпорядження районного відділу народної освіти, райвиконкому, райфінвідділу, міськради та листування з ними	03.01.1939	02.10.1939	13	
49.		Листування з різними установами та організаціями	09.01.1939	26.10.1939	58	
50.		Плани та розпорядження щодо виховання дітей	01.01.1929	03.12.1939	18	

1	2	3	4	5	6	7
51.		Наряди, листування по постачанню, акти передач та перевірки комор	02.01.1939	27.07.1939	48	
52.		Звіти, статистичні відомості про дітей та стан дитячого будинку	19.01.1939	14.07.1939	20	
53.		Розносне-вихідний зошит Роменського дитячого будинку	03.10.1939	08.12.1939	18	
54.		Звіти та відомості внутрішньої школи дитячого будинку за 1938-1939 навчальний рік	06.11.1938	02.06.1939	13	
55.		Кошторис Роменського дитячого будинку за 1938 рік	01.01.1938	21.12.1938	93	
56.		Кошторис Роменського дитячого будинку за 1939 рік	01.12.1938	29.11.1939	79	
57.		Виписки держбанку та використані чекові книжки	1939		57	
58.		Виписки банку та чекові книжки	01.01.1938	31.12.1938	93	
59.		Старий опис			6	

До опису внесено 59 (п'ятдесят дев'ять) справ з № 1 по № 59 у тому числі:
літерні №№ _____,
пропущені №№ _____

Укладач опису:

Провідний архівіст відділу зберігання,
обліку та довідкового апарату

О. АНДРЮЩЕНКО

28.10.2019

Перевідна таблиця шифрів фонду Р-6012 опис №1

Новий номер справи	Старий номер справи	Новий номер справи	Старий номер справи	Новий номер справи	Старий номер справи
1.	3	21.	37	41.	71
2.	5	22.	38	42.	72
3.	6	23.	40	43.	73
4.	8	24.	41	44.	76
5.	9	25.	42	45.	77
6.	10	26.	43	46.	80
7.	11	27.	45	47.	82
8.	13	28.	48	48.	83
9.	14	29.	49	49.	84
10.	20	30.	50	50.	85
11.	22	31.	51	51.	87
12.	27	32.	56	52.	90
13.	26	33.	57	53.	91
14.	16	34.	58	54.	97
15.	28	35.	59	55.	98
16.	29	36.	60	56.	101
17.	30	37.	64	57.	102
18.	31	38.	68	58.	104
19.	35	39.	69	59.	Старий опис
20.	36	40.	70		